

UZBEKISTAN

LANGUAGE & CULTURE

ISSN 2181-922X

**O'ZBEKISTON:
TIL VA MADANIYAT**

Lingvistika

2025 Vol. 3 (1)

www.linguistics.tsuull.uz

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti

Bosh muharrir: Hamidulla Dadaboyev
Bosh muharrir o'rinbosari: Zulxumor Xolmanova
Mas'ul kotib: Dilafruz Muhammadiyeva

Tahrir hay'ati

Baxtiyor Abdushukurov, Samixon Ashirboyev, Sulton Normamatov, Munavvara Qurbonova, Muhayyo Hakimova, Nodira Alavutdinova, Muqaddas Abdurahmonova, Marhabo Umurzoqova, Sabohat Bozorova, Manzura Shamsiyeva, Gavhar Komilova, Iqbol O'razova, Muhabbat Madaminova, Saodat Israilova, Mushtariy Xolmurodova, Sherqo'zi Qulbulov, Mahliyoxon Tuxtasinova, Ma'suma Mo'minova, Durdona Mahkamova.

Jurnal haqida ma'lumot

“O'zbekiston: til va madaniyat” jurnali – lingvistika, tarix, adabiyot, tarjimashunoslik, san'at, etnografiya, falsafa, antropologiya va ijtimoiy tadqiqotlarni o'rganish kabi sohalarni qamrab olgan akademik jurnal.

Jurnalning maqsadi – ko'rsatilgan sohalarga oid dolzarb mavzulardagi bahs-munozaraga undaydigan, yangi, innovatsion g'oyalarga boy, o'z konsepsiyasiga ega bo'lgan tadqiqotlarni nashr etishdir.

Ingliz, rus va o'zbek tillaridagi, shuningdek, boshqa turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi. Iqtisodiy tahlillar hamda siyosatga oid maqolalar e'lon qilinmaydi.

Jurnalda kitoblarga yozilgan taqrizlar, adabiyotlar sharhi, konferensiyalar hisobotlari va tadqiqot loyihalari natijalari ham e'lon qilinadi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farq qilishi mumkin.

“**Lingvistika**” Oliy attestatsiya komissiyasi ilmiy nashrlar ro'yxatidagi “O'zbekiston: til va madaniyat” jurnalining tilshunoslik yo'nalishidagi seriyasi bo'lib, yilda to'rt marta e'lon qilinadi. “Lingvistika” seriyasida professor-o'qituvchilar, doktorantlar, stajyor-tadqiqotchilar, mustaqil izlanuvchilar, magistrantlarning lingvistika yo'nalishidagi ilmiy maqolalari nashr etiladi.

“Lingvistika” seriyasi 2021-yil mart oyidan chiqa boshlagan.

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

O'zbekiston, Toshkent, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos Hojib ko'chasi, 103.

Email: uzlangcult@gmail.com
Website: www.linguistics.tsuull.uz

Alisher Navoi Tashkent State University of the Uzbek Language and Literature

Editor-in-Chief: Hamidulla Dadaboev
Deputy Editor in Chief: Zulkhumor Kholmanova
Executive secretary: Dilafruz Muhammadiyeva

Editorial Committee

Bakhtiyor Abdushukurov, Samikhon Ashirbaev, Sultan Normamatov, Munavvara Kurbanova, Muhayyo Hakimova, Nodira Alavutdinova, Muqaddas Abdurahmanova, Marhabo Umurzakova, Sabohat Bozorova, Manzura Shamsieva, Gavhar Komilova, Iqbol Urazova, Muhabbat Madaminova, Saodat Israilova, Mushtariy Kholmuradova, Sherquzi Kulbulov, Makhliyokhon Tuhtasinova, Ma'suma Muminova, Durдона Mahkamova.

Journal information

“Uzbekistan: Language and Culture” is an academic journal that publishes works in the field of linguistics, history, literature, translation studies, arts, ethnography, philosophy, anthropology and social studies.

The purpose of the journal is to publish the results of the latest research that are rich in new, innovative ideas and has its own concept, which stimulates debate on topical issues in these areas.

The language of articles can be English, Russian and Uzbek. Other Turkic languages are also welcome. We do not publish economic analyses or political articles.

In addition to research articles, the journal announces book and literary work reviews, conference reports and research project results. The authors' ideas may differ from those of the editors'.

“**Linguistics**” is a linguistic series of the journal “Uzbekistan: Language and Culture” which in the list of scientific publications of the High Attestation Commission, published four times a year. The “Linguistics” series publishes linguistic articles by professors, doctoral students, trainee researchers, independent researchers, and masters.

The “Linguistics” series was launched in March 2021.

Alisher Navoi Tashkent State University of the Uzbek Language and Literature.

103, Yusuf Khos Hojib, Yakkasaray, Tashkent, Uzbekistan.

Email: uzlangcult@gmail.com
Website: www.linguistics.tsuull.uz

MUNDARIJA

Lingvistika

Hamidulla Dadaboyev

“Nahj ul-farodis” asari va uning XIV yuzyil turkiy adabiy til soʻz boyligi taraqqiyotida tutgan oʻrni.....8

Dilafruz Muhammadiyeva

“Boburnoma” lugʻatlarining leksikografik talqini.....18

Sherzod Atamuradov

Sifatsiz tarjima ishlarini yuzaga keltiruvchi omillar.....31

Nodira Alavutdinova, Gulhayo Tolibova

Ona tili darslarida badiiy matn tashkil etishning lingvistik asoslari....44

Nargiza Imomiddinova

Xitoy tili harbiy terminologiyasi tizimida soʻz-terminlarning derivatsion xususiyatlari.....49

Sabohat Qahhorova

“Qadam+ fe'l” komponentli birliklarning maʼno tizimi va tezaurusi....66

Qudratillo Bakirov

Qadimgi turkiy tildagi vaqt maʼnoli leksemalarning leksik-semantik tadqiqi va “Devonu lugatit turk” da ifodalanishi.....76

Charos Jumaniyozova

Belgi-xususiyat semantikasini tasniflashga antroposentrik yondashuv87

Мехрибон Шамсиддинова

Преимущества и недостатки использования инновационных технологий в обучении китайскому языку97

Dildora Suyunova

Harbiy nomlar terminologiyasida maʼnodoshlik va shakldoshlik hodisalari.....109

Shodiya Qurbonova

Nutqiy akt nazariyasi yoxud kommunikativ maqsadning ifodalanishi.....116

Umriniso Pulatova

Yoshlar slengining ijtimoiy-tabaqaviy xoslanishi.....125

Maftuna Mamarasulova	
Nominatsiya jarayonining nazariy asoslari	133
Madina Akramdjanova	
Olamning lisoniy manzarasida fitonimlarning aks etishi	142
Nargiza O'ralova	
Parsellyatsiyaning o'rganilishi: ilmiy nazariyalar va tadqiqotlar.....	149
Lola Usmonova	
Lisoniy shaxs tushunchasi va unga yondosh hodisalar tadqiqi.....	157
Muxlisa Arislanova	
She'riy matnlardagi metaforalarning lingvokognitiv asoslari: nazariy va amaliy tahlil (Erkin Vohidov she'rlari misolida).....	166
Durdona Bultakova	
O'zbek nutqiy etiketida fatik birliklarning qo'llanilishi.....	177
Ozodaxon O'ktamova	
Ingliz tilidagi raqamli muloqotda xushmuomalalik strategiyalari va ularning lingvistik xususiyatlari.....	183
Niluzar Axmedova	
O'zbek va ingliz tillarida shaxs ruhiy holatini ifodalovchi leksik birliklarning lisoniy qiymatini aniqlashda kontekst va madaniyatning roli.....	193

Content

Linguistics

Hamidulla Dadaboev

“Nahj al-Farâḍis” and Its Role in the Development of the XIV-Century
Turkic Literary Language Vocabulary.....8

Dilafroz Muhammadiyeva

The lexicographic interpretation of the “Boburnama” dictionaries.....18

Sherzod Atamuradov

Factors that cause poor quality translation work.....31

Nodira Alavutdinova, Gulhayo Tolibova

Linguistic Foundations of Organizing Literary Texts in Mother Tongue
Lessons44

Nargiza Imomiddinova

Derivational features of word-terms in the system of military
terminology of the Chinese language49

Sabohat Qahhorova

“Qadam + fe’l” component unit’s semantic system and thesaurus.....66

Qudratillo Bakirov

Lexical-semantic study of time-meaning lexemes in the Old Turkic
language and expression in «Devanu Lugatit Turk».....76

Charos Jumaniyozova

An Anthropocentric Approach to the classification of Feature-attribute
semantics87

Mekhribon Shamsiddinova

Advantages and disadvantages of using innovative technologies in
teaching the Chinese languages97

Dildora Suyunova

Phenomena of similarity in meaning and form in the terminology of
military names109

Shodiya Qurbonova

Speech act theory or expression of communicative purpose.....116

Umriniso Pulatova

The socio-stratification of youth slang.....125

Maftuna Mamarasulova

Theoretical foundations of the nomination process.....133

Madina Akramdjanova

The reflection of phytonyms in the linguistic picture of the world ...142

Nargiza O'ralova

The Study of Parcellation: Scientific Theories and Research.....149

Lola Usmonova

Study of the concept of linguistic personality and related phenomena.....157

Muxlisa Arislanova

Linguocognitive foundations of metaphors in poetic texts: theoretical and practical analysis (on the example of the poems of Erkin Vakhidov).....166

Durdona Bultakova

The use of phatic units in the speech etiquette of uzbek language.....177

Ozodaxon O'ktamova

Politeness Strategies and Their Linguistic Features in English Digital Communication183

Niluzar Akhmedova

The Role of Context and Culture in Defining the Linguistic Value of Lexical Units Expressing Human Psychological States in Uzbek and English193

“Boburnoma” lugʻatlarining leksikografik talqini

Dilafroz MUHAMMADIYEVA¹

Annotatsiya

Soʻnggi paytlarda leksikografiya tilshunoslikning eng tez taraqqiy etayotgan va eng tez oʻzgaruvchan sohasi ekanligi yana bir bor isbotlandi. Lugʻat – davr mahsuli, xalq tarixidagi muayyan davrning koʻzgusi. Uning yuzaga kelishi muayyan tarixiy-madaniy sharoit, nazariy va amaliy tilshunoslikning holati, lugʻatlarga ehtiyoji boʻlgan turli sohalar taraqqiyoti va yana koʻpgina jihatlariga bogʻliq. Lugʻatchilik tillarning maqomi, rivojidan ham darak beradi. Muayyan tilda davrga aloqador turli omillarga bogʻliq ravishda lugʻatlarining rang-barang koʻrinishlari yuzaga kelishi, umuman, lugʻatchilik taraqqiyoti – til va uning egasi boʻlgan millatning taraqqiyoti bilan bogʻliq. Va omil shu xalq kelajagi haqida gapirish imkonini beradi. Ushbu maqolada “Boburnoma” yuzasidan turli davrlarda va turkiy xalqlarda tuzilgan lugʻatlar tahlilga tortilgan.

Kalit soʻzlar: *Leksikografiya, lugʻat, “Boburnoma”, turkcha, qozoqcha, electron lugʻat.*

Zamonamizda hayot surʻati behad tezlashgan, bugun dolzarb boʻlib turgan tushuncha ertaga eskiradi. Yaratilayotgan bosma lugʻatlar katta oqim bilan kirib kelayotgan soʻzlarni qamrab olib ulgurmaydi. Narsa, tushuncha, hodisaga izohli lugʻatlarda berilayotgan sharh lugʻat nashrdan chiqib oʻquvchlar qoʻliga yetib bormay eskirmoqda. Lugʻat undan muntazam foydalana bilgan kishi uchun chinakam xazina. Zarur maʼlumotlarni tez va qulay izlab topa bilish zamonaviy shaxsning muhim koʻrsatkichi. Inson hamma narsani bilishga qodir emas, ammo har qanday vaziyatda bilishi zarur boʻlgan narsalarni topish imkoniga ega. Lugʻat aynan shu maqsadda maxsus yaratiladi.

Leksikografiya faqat tillarning zamonaviy shakllarini emas, balki tarixiy shakllarni, qadimgi matnlarni, shevalarni va madaniyatlararo til aloqalarini ham oʻrganadi. Shu sababli,

¹ *Muhammadiyeva Dilafroz Axtamovna* – Toshkent davlat oʻzbek tili va adabiyoti universiteti dotsenti, filologiya fanlari boʻyicha falsafa doktori.

E-pochta: d.muhammadiyeva@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6761-462X>

Iqtibos uchun: Muhammadiyeva, D.A. “Boburnoma” lugʻatlarining leksikografik talqini”. *Oʻzbekiston: til va madaniyat. Lingvistika.* 2025-3: 18-30.

leksikografiya tilning o’zgarish dinamikasini, leksik boylikning rivojlanishini, o’zaro til ta’sirlarini ham aks ettiradi. Ayniqsa, turkiy tillar oilasida leksikografik tadqiqotlar tarixiy lug’at qatlamlarini qayta tiklash, tildagi semantik siljishlarni tahlil qilish va qadimiy manbalarni zamonaviy o’quvchilar uchun tushunarli qilishda asosiy ilmiy asos vazifasini o’taydi.

Dunyo olimlari tomonidan ham Bobur asarlarining tiliga doir qator ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Bu boradagi dastlabki urinishlar asarni tarjima qilish jarayonida tuzilgan lug’atlardan boshlangan. V.Erskin, J.Leyden, A.Kayzer, Pave de Kurteyl, L.U.King, Denisson Ross, keyinchalik A.Alparslon, M.Jonpo’lat, Yu.Bilol, T.Seyhan, N.Jeylan va boshqa tilshunos va manbashunos olimlar ishlarida Bobur qo’llagan so’zlar lug’ati, ularga izoh va ko’rsatkichlar berilgan. Masalan, “Boburnoma” tarjimasi bilan shug’ullangan L.U.King to’rt mingdan ortiq so’zni izohlagan. U.Tekston, R.Arat, A.Beverij tarjimalarida ham ko’plab so’zlarning izoh va sharhlari berilgan. Shuningdek, asarning hindcha va boshqa tillardagi nashrlarida minglab so’zlarning izohi berib o’tilgan. Ayniqsa, turkiyalik olimlar tomonida Bobur asarlari tili, jumladan, uning devonidagi leksik birliklar haqida ko’plab tadqiqotlar bajarilgan [Hayitov, 2024].

“Boburnoma”ning o’rganilishi munosabati bilan uning lug’atini yaratish masalasi ham o’zining alohida tarixiga ega. Z.Teshaboyeva “Boburnoma” uchun tuzilgan maxsus lug’atlarning sakkizta ekanligini qayd etadi va ularning batafsil tahlilini beradi [Тешабоева, 2021:37]. “Boburnoma”ning leksikografik nuqtayi nazardan chuqur o’rganilishi xorijlik olimlar tomonidan amalga oshirilgan. Bobur asarlari, xususan, uning buyuk qomusiy asari – “Boburnoma”ni 1871-yilda fransuz tiliga ikki jild holda tarjima qilgan mashhur turkolog olim Pave de Kurteyl 1870-yilda Alisher Navoiy, Bobur va Abulg’ozi Bahodirxon asarlariga doir “Sharqiy turk tili” nomli lug’at yaratdi. Lug’atning katta qismi aynan Bobur asarlaridagi so’zlarning fransuzcha izohiga bag’ishlangan. 2001-yilda qayta nashr etilgan ushbu lug’atda olti mingdan ortiq so’z sharhi berilgan bo’lib, Yevropa xalqi asar mazmunini o’zlashtrishda yillar mobaynida undan foydalanib keladi. Ushbu lug’at boburshunoslik tarixida, xususan, Bobur asarlari tilini o’rganishda dastlabki tadqiqot ishlaridan biri sifatida e’tiborga molikdir” [Xolmanova, Hayitov, Muhammadiyeva, 2025:16]. Bu lug’at keyingi tadqiqotchilar tomonidan leksikografik hamda tekstologik jihatlardan batafsil o’rganilgan edi [Салимова, 1997].

Bobur asarlarining o'zbek tilidagi ilk izohli lug'ati "Boburnoma" nashrlari so'ngidagi ko'rsatkichlar hisoblanadi. Dastlab, P.Shamsiyev, S.Mirzayevlar tomonidan 1948-1949-yillarda amalga oshirilgan birinchi nashri oxirida ism va geografik joy ko'rsatkichlari ilova qilingan va u juda qisqa, so'zlar qamrovi ham nisbatan oz. Shundan so'ng, 1960-yilda avvalgi kitobdagi kamchiliklar bartaraf etilgan holda qayta nashr etiladi va unda kishi nomlari ko'rsatkichlari miqdori 1562 tani, Geografik nom ko'rsatkichlari 1026 tani tashkil etadi.

2002-yilda S.Hasanov tomonidan amalga oshirilgan ilmiy-tanqidiy matnda Ko'rsatkichlar qamrovi yanada kengaygan. Kitobda ko'rsatkichlar 44 sahifada izohlangan. Ular P.Shamsiyev nashridan mavzu ko'lami jihatidan ancha farq qiladi. Kishi nomlari ko'rsatkichi (1618 ta) va Joy nomlari ko'rsatkichlari (1241 ta)dan tashqari Qavm-qabila va nasl-nasab nomlari ko'rsatkichi (290 ta), Hayvonlar va o'simliklar nomlari ko'rsatkichi (362 ta), Masal va hikmatli so'zlar (18 ta), Kitob va risolalalar nomlari (40 ta), She'rlar ko'rsatkichlari (94 ta) bilan boyitilgan. Kishi nomlari va Geografik nom ko'rsatkichlari paragraf oxirida tahlil qilinadi, shuning uchun hozir boshqa izohlar statistikasini keltirmoqchimiz.

Qavm-qabila va nasl-nasab nomlari:

A - 24	Д - 10	З - 1	Л - 6	П - 7	У - 1	Ш - 3	Ў - 11
Б - 31	Е - 0	И - 4	М - 24	Р - 2	Ф - 4	Э - 0	Қ - 22
В - 0	Ё - 0	Й - 1	Н - 8	С - 20	Х - 15	Ю - 3	Ғ - 6
Г - 10	Ж - 6	К - 13	О - 1	Т - 23	Ч - 10	Я - 2	Ҳ - 14
Jami 290							

Qabila va nasl-nasab nomlaridan son jihatdan eng ko'p uchragan so'z Б (eng ko'p *barlos* - 37 marta, *bangaliy* - 11 marta, *bekchik* - 8 marta, *borin* - 7marta), М (*mo'gul* so'zi bilan bog'liq 9 ta nom mavjud), Т (*turk* so'zi bilan bog'liq 3 ta, *turkiston* so'zi bilan bog'liq 3 ta, *turkman* so'zi bilan bog'liq 4 ta nom mavjud), Қ (*qazoq* so'zi bilan bog'liq 4 ta, *qizilbosh* so'zi bilan bog'liq 3 ta, *qoraqo'yluq* so'zi bilan bog'liq 3 ta nom mavjud), С (eng ko'p *sarangxoniy* - 6 marta, *servoniy* - 6 marta), harflari bilan boshlanadigan so'zlar ekanligi aniqlandi. Ushbu nomlar orasida bir nom asosida yasalgan bir nechta so'zning bo'lishi, faqat qavm-qabilani emas, shu qabiladagi shaxsning mavqeyi va nasl-nasabini ham anglatishi tufaylidir. Masalan, *turk* so'zi nom sifatida alohida ham keladi (31 marta), *turk umarosi* tarzida nasabni ham bildirib keladi. Yoki *mo'gul* so'zi yakka holda asarda 69 marta qo'llangan, shu bilan birga, *mo'gul*

bahodirlari, mo’g’ul beklari, mo’g’uliy, mo’g’ul ulusi, mo’g’ul cherigi, mo’g’ul mirzolari, mo’g’ul tuman beklari tarzida alohida nom sifatida ham sanaladi. Keltirilgan tahlilda faqat Б, Е, Ё va Э harfi bilan bog’liq qavm-qabila va nasl-nasab nomi uchramasligi ham aniqlandi.

Hayvon va o’simlik nomlari:

А – 23	Д – 5	З – 6	Л – 6	П – 6	У – 8	Ш – 14	Ў – 3
Б – 35	Е – 0	И – 3	М – 24	Р – 6	Ф – 2	Э – 2	Қ – 33
В – 1	Ё – 3	Ў – 2	Н – 20	С – 25	Х – 11	Ю – 0	Ғ – 5
Г – 13	Ж – 10	К – 20	О – 15	Т – 28	Ч – 13	Я – 3	Х – 17
JAMI: 362							

Hayvonlar va o’simliklar statistik tahlili natijasiga ko’ra, asarda eng ko’p so’z К, М, Б, Т, С harflari bilan boshlanishi, Ю harfi bilan boshlanadigan hayvon va o’simlik nomi mavjud emasligi aniqlandi. Ta’kidlash kerakki, qavm-qabila va nasl-nasab nomlari tahlilida ham ayni shu harflar yetakchiligi kuzatilgandi. Bundan xulosa qilish mumkinki, o’sha davr, tilida yoki Bobur leksikonida ayni shu harflar bilan boshlanuvchi so’zlar faol qo’llanganligiga dalil bo’lishi mumkin.

P.Shamsiyev, S.Hasanov hamda B.Yo’ldoshev nashrlaridagi Kishi nomlari va geografik nom ko’rsatkichlari tahlili natijasida Kishi nomlari ko’rsatkichlari P.Shamsiyevda 1562ta, S. Hasanovda 1618ta, B.Yo’ldoshevda 1208 tani tashkil etadi. Geografik nom ko’rsatkichlari esa P.Shamsiyevda 1026 ta, S. Hasanovda 1241ta, B.Yo’ldoshevda 976 ta ekanligi aniqlandi.

“Boburnoma”da ko’plab hindcha so’z va atamalar, toponimlar hamda antroponimlar ishlatilgan. H.Hasanovning yozishicha, asarda bir mingdan ziyod joy nomlari berilgan. R.Rasulov “Boburnoma”da mingdan ortiq geografik nomlar va 1800 dan ko’proq kishi ismlari uchraydi, iqtiboslar nomutasosib, deb yozadi. T.Nafasov aniq raqamlarni keltiradi – “Boburnoma”da 1406 ta kishi ismi, 1100 dan ortiq joy nomi qayd etilgan. H.Qudratullayev esa “Boburnoma”dagi kishi ismlarini 500 dan ortiq deydi va ularning sonini Lev Tolstoyning “Urush va tinchlik” romanidagi personajlarning soni bilan tenglashtiradi. Ko’rinib turibdiki, “Boburnoma”da qo’llanilgan jo’g’rofiy nomlar va kishi ismlarining soni xususida mutaxassislarining fikri bir-biridan jiddiy farq qiladi [Тешабоева, 2021: 38].

Tahlillarimiz natijasida ma’lum bo’lishicha, B.Yo’ldoshev nashrida ism ko’rsatkichlari va geografik nom ko’rsatkichlari boshqa nashrlardagiga qaraganda ancha kam. Buning bir sababi sifatida aytish mumkinki, B.Yo’ldoshev ba’zi so’zlarni ism emas deb taqdim

etadi, masalan: *Tanbal mardak qocha ham olmadi* gapidagi Tanbal soʻzi Xusravshohga nisbatan sifatlovchi boʻlib kelganligini, Ahmad Tanbal emasligini izohda beradi. Shuningdek, bir nechta ism ostida berilayotgan shaxslar, masalan, *Abduquddus va Abduquddusbek, Abulhasan qoʻrbegi va Abulhasan qoʻrchi, Abubakr dugʻlat va Abubakr mirzo* kabilarning aslida bitta shaxs degan qarashni ham ilgari suradi. Bu fikrlar “Boburnoma”da nomlari zikr etilgan tarixiy shaxslar yana bir karra sinchiklab oʻrganilishi kerakligini koʻrsatadi.

Ismlar koʻrsatkichi eng koʻp boʻlgan harflar sirasiga A, B, M, S, X, Sh harflari qayd etildi. Ularda 100-300 oraligʻida ismlar mavjud. A harfi bilan boshlanadigan ismlarning katta qismida Abdu, Abu (49 ta)¹ va Ali (18ta) shakllari mavjud. Temuriylar davrida dinga qattiq rioya qilinganligi uchun ismlar boshiga Abdu, Abu va Ali shaklini qoʻshib atash ancha keng tarqalgan va bu tarixiy shaxslar ismida ham oʻz aksini topgan.

B harfi bilan boshlanuvchi soʻzlar tarkibida Bek/bika (13 ta) va Bobo (22 ta) soʻzlari yetakchilik qiladi. M harfi bilan boshlanadigan soʻzlarning umumiy miqdori 310 ta boʻlib, shundan 49 ta si *Mir*, 17 tasi *Mirzo*, 49 tasi *Mullo*, 55 tasi *Muhammad* soʻzi bilan boshlangan. S harfi bilan boshlangan ismlarning 34 tasi tarkibida *Sayid*, 95 tasi tarkibida *Sulton* soʻzlari bor. X harfi bilan boshlangan soʻzlarning 60 tasi *Xoja*, 15 tasi *Xon* elementiga ega. Sh harfi bilan boshlangan soʻzlarning 48 tasi *Shayx* soʻzi bilan, 39 tasi *Shoh* elementi bilan hosil qiligan. Ushbu harflardagi soʻzlarning koʻp boʻlishiga quyidagi omillarni sabab qilib koʻrsatish mumkin:

- diniy omil: *Abu va Abdu, Muhammad, Mullo, Sayid/Sayyid, Shayx, Xoja* tarkibli ismlar bunga misol boʻla oladi.

- xalqimizda azaldan koʻp qoʻllanilgan, nasl-nasab maʼnosini anglatuvchi *bek va beka/bika, mir, mirzo, sulton, shoh, bobo* soʻzlari bilan boshlanadigan ismlar.

“Oʻzbekistonda Bobur asarlari lugʻatini yaratishdek mashaqqatli ilmga hissa qoʻshganlar qatorida H.Nazarova, A.Ibrohimov, M.Olimov, F.Isʼhoqov, H.Dadaboyev, Z.Xolmanova, Z.Teshaboyeva, M.Shorahmedova kabi olimlarning turli davrlarda nashr etilgan tadqiqotlari, lugʻatlari eʼtiborga molikdir” [Xolmanova, Hayitov, Muhammadiyeva, 2025:16].

1972-yilda X.Nazarova “Zahiriddin Muhammad Bobur asarlari uchun qisqacha lugʻat”ini eʼlon qilgan. Muallifning maʼlumotiga koʻra, ushbu lugʻatni tuzishda “Boburnoma”ning birinchi nashrida berilgan lugʻatdan foydalanilgan va u kengaytirilgan. Soʻzlarni izohlashda

¹ Statistika maʼlumotlarini berishda S.Hasanov nashriga asoslanildi.

dastlab, ularning Bobur asarlaridagi ma’nosi, so’ngra o’zbek adabiyotidagi boshqa ma’nolari berilgan va misollar keltirilgan. Misollar ham “Boburnoma”ning 1960, Bobir “Tanlangan asarlar” 1958 yildagi akademik nashrlaridan olingan. Agar so’z bir necha ma’noni ifodalashga xizmat qilgan bo’lsa ularga alohida misollar berilgan [Nazarova, 1972:4]. Ushbu lug’atda Bobur asarlarining barchasini qamrab olishga harakat qilinganligi sababli, unda “Boburnoma”ga oid misollar kamchilikni tashkil etadi.

“Boburnoma” uchun maxsus tuzilgan lug’atlar sirasiga F.Is’hoqov tomonidan 2008-yilda “Boburnoma”ning izohli lug’atini kiritish mumkin. Unda 2498 ta so’z izohlangan. Ushbu lug’at asarning 2002-yildagi S.Hasanov nashri matniga asoslangan. “Lug’at tuzishda biz Boburning so’z tanlash va so’z qo’llash mahoratiga alohida e’tibor berdik. Lug’atda asarda ishlatilgan so’zlarni mumkin qadar kengroq qamrab olishga intildik, shunga qaramay asarni to’g’ri tushunib yetishda izohtalab so’zlarni lug’at yordamida anglab olishning o’zi yetarli bo’lmaydi. Qisqa va lo’nda jumalalarda ko’p fikrni bayon qilish, izchillik bilan reja asosida so’z yuritishning o’ziga xos boburona jihatlari hisobga olinmasa, matndagi mazmun noto’liq yoki noto’g’ri chiqib qolishi hech gap emas” [Исҳоқов, 2008:7].

F.Is’hoqov lug’ati S.Hasanov nashriga asoslanib tuzilgan va unda faqat “Boburnoma” asaridagi so’zlar izohlangan. So’zlar ma’nosini izohlashda “Devoni lug’atit turk”, Navoiy asarlari lug’ati kabi mavjud lug’atlarga murojaat qilingan.

A.Ibrohimovning “Boburnoma”da hindcha so’zlar” [Иброҳимов, 2002], “Urducha-o’zbekcha mushtarak so’zlar lug’ati” [Ibrohimov, 2022], kitoblari barcha so’zlarni qamrab olmagan bo’lsa-da, unda shoir qo’llagan to’rt mingga yaqin leksik birliklar izohi berilgan. “Boburnoma” yuzasidan sohaviy lug’atlar ham yaratilgan bo’lib, M.Olimovning “Boburnoma”da qo’llangan sinonimlar lug’ati” [Олимов, 2004] va Z.Teshaboyevaning “Boburnoma”dagi frazeologik birliklar va paremiyalarning inglizcha tarjimalari lug’ati” [Teshaboyeva, 2016] shular jumlasidandir.

2024-yilda yaratilgan “Bobur asarlarining izohli lug’ati” bu yo’nalishdagi ishlarni yangi pog’onaga olib chiqdi, deyish mumkin. Unda “Boburnoma”, “Bobur devoni”, “Mubayyin” asarlarida qo’llanilgan so’zlar izohi berilgan. Bobur asarlaridagi so’zlarning izohi borasida amalga oshirilgan bu kabi fundamental tadqiqotlar Boburning so’z boyligini, shoirning barcha asarlarida qo’llangan so’zlar ma’nosini talqin qilishda manba vazifasini o’taydi.

“Boburnoma” turkcha nashrlaridagi soʻzliklarning lingvistik tahlili. “Boburnoma” turkiy adabiyot tarixida betakror yodgorlik boʻlib, unda muallif oʻz davridagi siyosiy voqealar, madaniy hayot, xalq urf-odatlarini, shaharlar, tabiat va insonlar haqida keng va batafsil maʼlumot beradi. Shu bois “Boburnoma” nafaqat adabiy, balki lingvistik, tarixiy va madaniy izlanishlar uchun ham boy manba hisoblanadi. Bugungi kunda turkiy tillar oilasiga mansub xalqlar – xususan, turk va qozoq olimlari, tarjimonlari hamda adabiyot ixlosmandlari orasida ushbu asarga boʻlgan qiziqish ortib bormoqda. Ammo asarda uchraydigan eskirgan yoki hozirgi zamonaviy turkiy tillarda boshqa shaklda mavjud boʻlgan leksik birliklar, terminlar, frazeologik ifodalar koʻplab tushunmovchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu nuqtayi nazardan, “Boburnoma” asosida tuziladigan turkcha va qozoqcha izohli lugʻat ushbu muammolarning ilmiy yechimini beradi.

Turk tilida “Boburnoma” uchun maxsus lugʻat yaratilmagan, ammo R.R.Arat tarjimasi soʻngida 131 betli kattagina indeks-lugʻat ilova qilingan. Ushbu lugʻat shaxs otlari, geografik nomlar, mashhur tarixiy voqealar, qabila va urugʻ nomlaridan tashkil topgan. Mavzu qamrovi jihatidan boshqa nashrlardagi Koʻrsatkichlarga oʻxshasada, ulardan har bir soʻzga berilgan batafsil izohi bilan farq qiladi. Masalan, *Sultan Murad Mirza – Muhammed Kasim Mirza ile Rabia Sultan Begim'in oğlu; Ağa begim (Sultan Hüseyin Mirza ile Payende Sultan Begim'in kızı)'in kocası.* Yoki, *Sultan Nigar Hanım – Yunus Han ile Şah Begim'in kızı, Sultan Mahmud Mirzanın karısı. Sultan Mahmud Mirza'nın vefatından sonra, kazak sultanlarından Edik Sultan ile ve bunun ölümünü müteakip, kazak hanı Kasım Han ile evlenmiştir. Sultan Veys Mirza'nın annesi (ölm.1527)* tarzida ifodalanadi. Ushbu indeks-lugʻat __ ta soʻzdan tashkil topgan. Har bir soʻzning asarda necha marta ushbu tarjimada qaysi sahifalarda kelganligi ham koʻrsatilgan.

“Boburnoma” turkcha tarjimasi kitobining ahamiyatli jihatlaridan biri unda 573-669 sahifalarda, yaʼni 93 betlik 401 ta notlar, yaʼni qisqacha tadqiqot yoki qaydlar berilgan. Bu qaydlarning yaratilishi haqida muallif shunday deydi: Boburning asari tarjima qilinayotganda, oʻziga xos maʼno anglatadigan ibora va istilohlar uchragan joylarda ularni bir necha soʻz bilan tushuntirib oʻtish ehtimol koʻproq maʼqul boʻlard; biroq baʼzi texnik sabablarga koʻra, buni amalga oshirish imkoni boʻlmagan. Mazkur izohlar aynan shu kamchilikni qisman toʻldirish maqsadida keltirilgan.

Izohlarni tayyorlashda Beveridge, K. Grönbech, Ebû Hayyân,

İbn Mühenna, Index, Kâşgari, K. K. Yudaxin, King, Qutadg’u bilig, Pavet de Courteille kabi necha tarixiy manbalardan foydalanilgan. Ushbu manbalar o’rganilayotgan mavzu yuzasidan yana ham aniqroq ma’lumot olinishiga sabab bo’lgan deyish mumkin. Bir necha izohni ko’rib chiqamiz

Baburi yozuv Bobur tomonidan 910-hijriy yilda (1504–1505), Kobulda yaratilgan (tarjima, s. 157) bo’lib, turli shakl va qoidalari mavjud bo’lgan (s. 196), oxirgi marta 935-hijriy jumodiyul oxir oyining 17/18 kunlarida Humoyun va Komronga Hindistondan yozuv namunalari va qisqa risolalar bilan yuborilgan (s. 405) bu alifbo haqida hozirgacha aniq ma’lumot mavjud emas.

Yuqoridagi ma’lumotlardan ayon bo’lishicha, ko’plab namunalari mavjud bo’lishi kerak bo’lgan ushbu yozuv qanday asoslarga ko’ra yaratilganligi haqida mulohaza yuritishning imkoni yo’q. Boburning majlisida kimdir bu yozuvni darhol o’qib, qoidalarini belgilab, biror narsa yoza olganligi (s. 196) shuni anglatadiki, bu yozuv butunlay yangi emas, balki o’sha muhitda ma’lum bo’lgan yozuvlardan biri bilan yaqin aloqada bo’lishi mumkin (Ayrim adabiyotchilar “Xatti boburiy”ning arab alifbosi asosida ishlab chiqilganini, Bobur bunda turkiy tovushlar uchun harflar biriktirgani haqidagi fikrlarni ilgari suradi).

Bu hujjat nafaqat Bobur shaxsi uchun, balki turk madaniyati tarixi uchun ham muhimdir. Shu sababli, Afg’oniston va Hindistonda Bobur va uning avlodi bilan bog’liq muhitlarda bu yozuvning biror namunasi bir kun kelib tasodifan topilishini kutish bilan cheklanmay, bu borada maxsus izlanishlar olib borish zarurligini eslatish joizdir [Babür, 1987: 582].

Baxshi – Bobur asarida qo’llanilishi: “...bu xazinani qo’riqlashga Dost Nosir Bek, Qul Boyazid Bekavul va baxshilardan Muhammad Baxshi tayin qilindi...”, “...Shah Bek, Xoja Muhammad Ali, Shah Mahmud va baxshilardan Taga’i Shah Baxshi tayin qilindi”. s. 288: “...ba’zi beklar va ichkilar (saroy a’zolari) baxshi va devonlar bilan birgalikda... askar ro’yxatini tuzish, ularni sanab chiqish uchun... kemalarga tayin qilindi”. Ism bilan birga qo’llanilishi: Karlug’ach Baxshi, Shoh Husayn Baxshi, Shoh Mansur Baxshi va hokazo.

Yuqoridagi misollardan Bobur *baxshi* atamasini aynan qanday ma’noda ishlatganini aniq belgilash qiyin. Bu so’z faqat *kotib* (yozuvchi) ma’nosida ishlatilgan bo’lishi mumkin yoki bu *harbiy moliyaviy ishlar bilan shug’ullanuvchi mansabdor* degan ma’noni ham anglatishi ehtimoldan xoli emas.

Uyg’ur matnlarida tez-tez uchraydigan “baxshi” (yoki

“baxshi”) (< xitoycha *po-shi*, qadimgi talaffuzi *pak-shi*) atamasi ko‘proq diniy matnlarda ishlatiladi va quyidagi ma‘nolarni anglatadi: *o‘qituvchi, yo‘l ko‘rsatuvchi, hidoyat beruvchi* va hokazo. *Uigurica*, III, 3646: “sizni teg edgü baxshi birle” (sizdek yaxshi baxshi bilan), 576-12: “ötrü taytsısı... baxshısına inçe tip ötündü...” – “shogirdi... ustoziga shunday deb arz qildi (so‘radi)...” “Şastrakâra baxshi” – “Shastrasoz baxshi (ustoz)” shogirdiga shunday dedi (javob berdi), s. 461: “tengri baxshi” (ilohiy ustoz), s. 38: “baxshilarning, ulug‘larning o‘g‘itlari”. Bu atamaning keyinchalik olgan ma‘nolari va qo‘llanilgan sohalari haqida qarang: Fuad Köprülü, *İslom Ansiklopedisi*, “bahşi” moddasiga.

Aslida uyg‘urcha “baxşi” atamasi o‘z ifoda qilgan ma‘nolari bilan bevosita yoki bilvosita aloqador holda quyidagi tushunchalarni o‘z ichiga olgan:

1. Kotib, ayniqsa uyg‘ur yozuvi bilan yozishni yoki ushbu yozuv ishlatilgan hududlarda so‘zlashilgan tillarni bilgan kotib. Qarang: *Codex Cumanicus*, “bahşi” – kotib, yozuvchi. Usmonli jamiyatida uyg‘ur yozuvi va sharqiy turk tilida yozgan, ba‘zan Markaziy Osiyo turkiy guruhlar bilan yozishmalarda qatnashgan shaxslarning ismlarining oxirida doimo “bahşi” unvoni qo‘shilganini ko‘ramiz. F.Köprüluning fikricha (o‘sha manba), Boburiylarga oid barcha manbalarda “bahşi” so‘zi “kotib” ma‘nosida, “bahşiğçr” esa “kotiblik” ma‘nosida qo‘llanilgan.

2. Asosiy vazifasi yozish va ro‘yxatga olish bo‘lgan, moliyaviy ishlarga mas‘ul bo‘lgan amaldorlar. Qarang: Fuat Köprülü (o‘sha asar): Bobur davridayoq armiya boshqaruvi va moliyaviy ishlari bilan shug‘ullanuvchi mansabdor shaxslarga “bahşi” deyilganini Haydar Roziy aniq ta‘kidlagan va ularni “tavochi”lar bilan birga zikr etgan. *Akbarnoma* asariga ko‘ra, “ordu bahşiligi” (“bahşiğçr-i jünûd”) muhim lavozim bo‘lgan. Grose esa bu lavozimni askarlarga maosh tarqatadigan moliya xodimi sifatida izohlaydi.

3. Tabib, xalq tabibi, jarroh. (Bu har xil din va mazhablarda xalqning ma‘naviy iztiroblarini yengillashtirishga xizmat qilgan o‘qimishli kishilar, dastlab duolar va “uftirish”lar orqali, keyinchalik esa tajribalar asosida dori-darmonlar bilan odamlarni davolagan bo‘lishi mumkin). Qarang: tre. s. 115 – “Xon yarasini ko‘rish uchun Ateka-Baxşi ismli mo‘g‘ul jarrohini yubordi”. Mo‘g‘ullarda yaxshi jarrohlarga ham “baxşi” deyiladi. Bu jarrohlikda nihoyatda mohir edi. Qiyoslang: Radloffda “baxşi” (sartcha) – “simpatik shifokor”; “baxşi” (tarixiy chog‘.) – “sehrigar tabib”; Raquette II‘da – “baxşi” – kasalliklarga qarshi duo o‘qiydigan odam.

4. Diniy marosimlarni bajaruvchi va shu jihati bilan xalq tabiqligi bilan ham shug‘ullanuvchi shomon. Qarang: Radloff, “bakar” (qozoqcha) – kopuz yoki tayoq bilan shomonlik qiluvchi; “baksiliq” – shomonlik qilish, sehrgarlik. Qirg‘iz tilida “baxshi” – shomon, xalq tabibi (oq baxshi – yaxshilik qiluvchi, “qora baxshi” – kattaroq kuchga ega, “jinli baxshi” esa ruhlar bilan aloqador deb hisoblangan).

5. Ehtimol shomonlik bilan bog‘liq bo‘lgan – qo‘shiqchi va sozanda. Qiyoslang: Radloff, “baxshi” (turkmancha, Xiva lahjasi) – xalq qo‘shiqchisi, sozanda; “baxshi” (sharqiy turkcha) – sayyor qo‘shiqchi [Babür, 1987: 585].

Keng qamrovli ushbu ma‘lumotlar har bir so‘zning ham semantik, ham etimologik tadqiqini amalga oshirishga qanday yondashish kerakligi haqida yo‘nalish beradi.

“Boburnoma” qozoqcha nashrlaridagi so‘zliklarning lingvistik tahlili. “Boburnoma” yuzasidan qozoq tilida ham maxsus lug‘at yaratilmagan, ammo tarjimon I.Jemeney ana shunday lug‘at yaratish ustida ish olib bormoqda. I.Jemeney tarjimasida satr osti izohlar berilmagan, bundan kelib chiqadiki, nashrlar o‘rtasidagi farqlar ko‘rsatilmagan. Kitob oxirida Есімдер (Ismlar) va Жер-су аттары (Geografik nomlar) beriladi. Bu ko‘rsatkich qozoqcha tarjima asosida berilganligi uchun tabiiy ravishda o‘zbek tilidagi miqdordan ancha farq qiladi.

Qozoqcha tarjimada ismlar ko‘rsatkichi.

A-45	B-0	Д-8	И-5	Л-1	О-3	Р-3	У-8	Ф-2	Ш-36
Ә-40	Г-0	Е-7	К-9	М-97	Ө-0	С-35	Ұ-11	Х-11	Ы-1
Б-21	Ғ-4	З-9	Қ-70	Ҳ-7	П-11	Т-17	Ү-5	Һ-1	І-0
JAMI: 469 ta								Ҷ-0	Я-3

Ko‘rinib turganidek, qozoqcha matnda eng ko‘p uchraydigan ismlar (97-36 oralig‘ida) A, Ә, К, М, Ш harflari bilan boshlanadi. B, Г, Ө, Ҷ, I harflari bilan boshlanadigan ismlar asarda uchramaydi.

Qozoqcha tarjimada geografik nom ko‘rsatkichi.

A-19	B-2	Д-9	И-20	Л-3	О-4	Р-2	У-0	Ф-7	Ш-14
Ә-6	Г-4	Е-0	К-24	М-18	Ө-3	С-15	Ұ-2	Х-18	Ы-0
Б-15	Ғ-3	З-5	Қ-18	Ҳ-9	П-10	Т-10	Ү-3	Һ-5	І-1
JAMI: 253 ta								Ҷ-1	Я-3

Geografik nomlarda eng ko‘p (18-24 oralig‘ida) A, И, К, Қ, М, X harflari bilan boshlanadigan nomlar qayd etildi. Ushbu ismlar statistikasi S.Hasanov nashri bilaan deyarli mos keladi, ko‘rsatkichlar o‘zbekcha ilmiy-tanqidiy matn tadqiqida tahlil qilinganligi bois, ortiqcha tafsilotlar keltirmadik.

B.Kojabekulu tarjimasida oxirida tushunarsiz soʻz va iboralarga izohlar berilgan. Ularning umumiy miqdori 214 ta. Izohlarni tizimlashtirishda avval matn ichiga kerakli soʻzga qavs ichida raqam qoʻyilgan, masalan, [14] shaklida, keyin kitob oxirida ayni raqam ostida kerakli soʻz izohlangan. Soʻzlarning qamrov doirasi chegaralanmagan, har qanday mavzudagi soʻz boʻlishi mumkin. Masalan, shaxs nomlari (*Ахмет хан, Бабыр Мурза, Бекзат* kabi), joy nomlari (*Андукан, Исфара, Кухақ*), mansab nomlari (*бақсы, доруға, кисра*), fitonim va zoonimlar (*амридфал, гал-гал лиму, гулар*), mavhum otlar (*гази, дастур*), narsa nomlari (*ғижжақ, зуннар, чанг*) kabi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, “Boburnoma” tili barcha turkiy tillar uchun mumtoz bir til boʻlib qolgan hamda uning mazmunini toʻliq anglash uchun maxsus lugʻatlarga ehtiyoj katta. Oʻzbek olimlari mana shu ehtiyojni oʻz vaqtida anglaganliklari tufayli adib asarlari uchun bir qancha lugʻatlar mavjud. Turk va qozoq tillarida ham mana shunday lugʻatlar tuzilsagina, tarjimalardagi semantik ekvivalentliklar bilan bogʻliq kamchiliklarga barham beriladi. Bunday lugʻatning yaratilishi “Boburnoma”dagi leksik birliklar mazmuni, ularning semantik koʻlami va turkiy tillarda qanday ifodalanishi aniqlash, eski oʻzbek tili va zamonaviy turkiy tillar orasidagi leksik evolyutsiyani kuzatish, turkiy xalqlarning mushtarak madaniy xotirasini tiklash, “Boburnoma”ni turk va qozoq tillariga iloji boricha yaqin va toʻgʻri tarjima qilish imkoni kabi bir qator ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Bobur merosi umumiturkiy qadriyat sifatida qabul qilinayotgan bugungi kunda, bunday lugʻatlarning yaratilishi turkiy xalqlarning mushtarak madaniy xotirasini tiklashda muhim rol oʻynaydi.

Adabiyotlar

- Babür Z. M. 1987. Vekayi. Babür'un hatıratı. Ankara.
Hayitov Sh. 2024. Turkiy boburshunoslikning tadrijiy takomili (Filologiya fanlari doktori dissertatsiyasi). Toshkent.
Ibrohimov A. 2002. “Boburnoma”da hindcha soʻzlar. Toshkent.
Ibrohimov A. 2022. Urducha-oʻzbekcha mushtarak soʻzlar lugʻati. Toshkent.
Isʼhoqov F. 2008. “Boburnoma” uchun qisqacha izohli lugʻat. Andijon.
Xolmanova Z., Hayitov Sh., Muhammadiyeva D. 2025. Bobur asarlari lugʻati. Toshkent.
Nazarova X. 1972. Zahiriddin Muhammad Bobur asarlari uchun qisqacha lugʻat. Toshkent.
Olimov M. 2004. “Boburnoma”da qoʻllangan sinonimlar lugʻati. Toshkent.
Salimova F. 1997. Leksikograficheskie i tekstologicheskie kharakteristiki “Vostochnotjurkskogo slovarya” Pave de Kurteyla i perevod

“Baburnamy” (Диссертация на соискание учёной степени кандидата филологических наук). Toshkent.

Teshaboyeva Z. 2021. “Boburnoma”ning inglizcha tarjimalaridagi frazeologik birliklarning kognitiv va leksikografik tadqiqi (Filologiya fanlari doktori dissertatsiyasi). Toshkent.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4518349>

<https://www.grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/6306>

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aiGGU2YAAAAJ&citation_for_view=aiGGU2YAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

The lexicographic interpretation of the “Boburnama” dictionaries

Dilafruz MUKHAMMADIEVA¹

Annotation

In recent times, lexicography has once again proven to be one of the most rapidly developing and dynamic branches of linguistics. A dictionary is a product of its time and serves as a mirror reflecting a specific period in a nation's history. Its creation is influenced by various factors, such as specific historical and cultural conditions, the state of theoretical and applied linguistics, the advancement of fields requiring dictionaries, and many other aspects. Lexicography also provides insight into the status and development of languages. The emergence of diverse types of dictionaries in a particular language, depending on the needs of the time, and the overall progress of lexicographic work are closely connected to the development of the language itself and the nation that speaks it. This, in turn, allows us to speak about the future of that people. This article analyzes dictionaries compiled based on *Baburnama* across different historical periods and among various Turkic peoples.

Keywords: *Lexicography, dictionary, Baburnama, Turkish, Kazakh, electronic dictionary.*

References

Babur Z. M. 1987. *Vekayi. Babur’s memoirs.* Ankara.

Hayitov Sh. 2024. *The evolutionary development of Turkic Babur studies*

¹ *Muhammadiyeva Dilafruz Axtamovna* – Associate Professor of Tashkent State University of Uzbek Language and Literature, Doctor of Philosophy in Philology.

E-mail: d.muhammadiyeva@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6761-462X>

For reference: Mukhammadiyeva, D.A. “The lexicographic interpretation of the Boburnama dictionaries”. *Uzbekistan: language and culture. Linguistics.* 2025-3: 18-30.

- (Doctoral dissertation in Philology). Tashkent.
- Ibrohimov A. 2002. Indian words in “Baburnama”. Tashkent.
- Ibrohimov A. 2022. Urdu-Uzbek shared words dictionary. Tashkent.
- Is’hoqov F. 2008. A brief explanatory dictionary for “Baburnama”. Andijan.
- Kholmanova Z., Hayitov Sh., Muhammadiyeva D. 2025. Dictionary of Babur’s works. Tashkent.
- Nazarova Kh. 1972. A concise dictionary for the works of Zahiriddin Muhammad Babur. Tashkent.
- Olimov M. 2004. Dictionary of synonyms used in “Baburnama”. Tashkent.
- Salimova F. 1997. Lexicographic and textological characteristics of “The East Turkic Dictionary” by Pavet de Courteille and the translation of “Baburnama” (Candidate of Philological Sciences dissertation). Tashkent.
- Teshaboyeva Z. 2021. Cognitive and lexicographic study of phraseological units in the English translations of “Baburnama” (Doctoral dissertation in Philology). Tashkent.
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4518349>
- <https://www.grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/6306>
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aiGGU2YAAAAJ&citation_for_view=aiGGU2YAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

MAQOLA TAQDIM QILISH TALABLARI

O'zbekiston: til va madaniyat (O'zTM) – zamonaviy O'zbekiston (sobiq Turkiston) bilan bog'liq bevosita Markaziy Osiyo mintaqasini birlashtiradigan til, tarix, san'at, etnografiya, madaniyat va ijtimoiy fanlar sohalarini qamrab olgan ilmiy jurnaldir. O'zTM munozarali, zamonaviy, innovatsion, konseptual jihatdan qiziqarli, original mavzudagi ilmiy tadqiqotlarni nashr qiladi. Jurnal lingvistika, adabiyotshunoslik, tarjimashunoslik, din, falsafa, ilohiyot, fan, ta'lim, metodika, sotsiologiya, psixologiya, tarix, madaniyat, san'at, etnologiya, etnografiya, antropologiyaga oid ilmiy yo'nalishdagi maqolalar va taqrizlar hamda konferensiya hisobotlarini qabul qiladi.

I. Maqola taqdim etish uchun umumiy talablar

Qo'lyozmalar o'zbek, ingliz, rus, fors, shuningdek, boshqa turkiy tillarda ham qabul qilinadi. Agar muallif o'z maqolasini jurnalning muayyan sonida nashr ettirmoqchi bo'lsa, unda qo'lyozma jurnal nashridan kamida besh oy oldin taqdim etilishi lozim.

Qo'lyozmalar MS Word (.doc) formatida (uzlangcult@gmail.com) elektron pochtasiga yuboriladi. Iqtiboslar va izohlar uchun MS Word menejerini qo'llash mumkin.

Barcha qo'lyozmalar tahririyatga muallif (mualliflar) haqidagi qisqacha ma'lumot bilan taqdim etiladi.

Asosiy matn *Times New Roman* shrifti, 14 hajm, satr oralig'i 1 interval, hoshiyalar chapdan 3 sm, o'ngdan 1,5 sm, yuqori va pastdan 2 sm bo'lishi kerak.

Maqolalar *The Chicago Manual of Style, 16th Edition* formatida shakllantiriladi. Maqola matni 3 000–5 000 so'zdan iborat bo'lishi kerak.

O'zbek va ingliz tillarida 100–150 so'zdan iborat abstrakt (Abstrakt) va 5–10 so'zdan kam bo'lmagan kalit so'zlar (o'zbek va ingliz tillarida). Abstraktda maqolaning qisqacha mazmuni va dolzarbligi, tadqiqot natijalari aks etishi lozim.

Adabiyotlar ro'yxati 5 sahifadan oshmasligi kerak.

Kitobga taqriz (ingliz yoki boshqa tillarda bo'lishi mumkin) 1500 so'zdan oshmasligi talab etiladi.

Taqriz formati: 1) sarlavha: kitob nomi, muallif (mualliflar), nashr qilingan shahar: nashriyot nomi, nashr yili, sahifasi soni. Narxi, ISBN raqami, (qattiq/yumshoq muqova); 2) taqriz so'ngida: taqrizchining F.I.O., ish joyi, pochta manzili.

II. Maqola bo'limlarini rasmiylashtirish

Maqola nomi – normal harflarda, to'q bo'yoqda, 16 hajm.

Maqola nomi o'zbek va ingliz tillarida (agar maqola boshqa tilda yozilgan bo'lsa, maqola yozilgan til va ingliz tilida) beriladi.

Maqola kirish, asosiy qism bo'limlari va xulosadan tashkil topadi.

Maqola bo'limlari sarlavhasi – to'q bo'yoqda, 14 hajm.

III. Maqolada tarjimalardan foydalanish

Boshqa tillardagi matn yoki boshqa manbalar tarjimoni aniq ko'rsatilishi kerak. Agar matn maqola muallifi tomonidan tarjima qilingan bo'lsa, u holda "tarjima muallifniki" shaklida beriladi.

Rasmiy nashrdan olingan tarjima-matn tahrir qilinmaydi.

Zarur holatda tarjima matnga sana, turli diakritik belgilar va boshqa elementlar kiritilishi mumkin.

Tarjima qilingan matn olingan manba nomi asl holicha beriladi. Zarur deb topilsa, uning nomi qavs ichida berilishi mumkin.

Geografik nomlar tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Tashkilotlar nomi tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Davr nomi rasmiy qabul qilingan shaklda beriladi.

IV. Ko'chirma va tarjima parchaning berilishi

Manbadan olingan ko'chirma parcha asosiy matndan 1 qator tashlab ajratiladi, satr oralig'i 1 interval, markazda, 12 hajmda yoziladi.

Ko'chirmaning tarjimasi qavs ichida () satr boshidan yozilishi kerak. Bunday ko'chirma *Times New Roman* shrift, 12 hajm, normal yozuvda beriladi.

V. Havola va izohlar berish

Manbaga havola matn ichida to'rtburchak qavsda [] beriladi. Havola qilingan manbalar bir nechta bo'lsa, ular nuqtali vergul (;) bilan ajratiladi.

Izohlar tegishli sahifa pastida, tartib raqami bilan joylashtiriladi.

VI. Qo'lyozma (toshbosma) manbalar va nashr etilgan asarlar bibliografiyasi

Bibliografiyada muallif yoki asar nomi satr boshidan, boshqa barcha qatorlari xatboshidan yoziladi. Adabiyotlar *bibliografiyada* o'zbek lotin alifbosi tartibida ko'rsatiladi.

V.1. Qo'lyozma va toshbosma manbalar bibliografiyasi

Qo'lyozma yoki toshbosma manbalarni bibliografiyada o'zi yozilgan grafikada berish maqsadga muvofiq. Lotin alifbosidagi transliteratsiyasini berish ham mumkin. Ba'zan qo'lyozma asarning nomi muallif ismidan oldin yozilishi ham mumkin.

Muallif nomi. Ko'chirilgan asr (agar mavjud bo'lsa). Asar nomi. Qo'lyozma (toshbosma): saqlanayotgan joy, inventar raqam.

Xondamir. XV asr. Makorim ul-axloq. Qo'lyozma: O'zFASHI, № 742.

Matnda qo'lyozma (toshbosma)ga havola berish:

[Xondamir, Makorim, 17^a]

VII.2. Kitoblar uchun

Bibliografiyada:

Familiya, ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Qudratullayev, Hasan. 2018. *Boburning adabiy-estetik olami*. Toshkent: Ma'naviyat.

Matnda kitobga havola:

[Familiya kitob nashr yili, sahifa raqami]

[Qudratullayev 2018, 99]

Agar bir muallifning bir yilda nashr qilingan kitoblaridan foydalanilgan bo'lsa, bibliografiyada kitobning nashr yili o'zbek lotin alifbosi harflari bilan ajratilib ko'rsatiladi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011 (a). *Alisher Navoiy: manbalarining qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011 (b). *O'zbek adabiyotining falsafiy sarchashmalari*. Toshkent: Akademnashr.

Matnda kitobga havola:

[Sirojiddinov 2011 (a), 99]

[Sirojiddinov 2011 (b), 67]

Ikki muallif tomonidan yozilgan kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Abdurahmonov, G'anijon, Alibek Rustamov. 1984. *Navoiy tilining grammatik xususiyatlari*. Toshkent: Fan.

Matnda kitobga havola:

[Familiya va Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Abdurahmonov, Rustamov 1984, 52]

Agar kitobning uch va undan ortiq muallifi bo'lsa, bibliografiyada barcha mualliflarning ismi to'liq yoziladi. Bunday kitobga havola qilinganda, birinchi muallifning ismi yozilib, davomida *va boshqalar* deb ko'rsatiladi:

[Familiya va boshqalar nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va boshqalar 2010, 847]

Kitob yoki to'plam maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Kitob yoki to'plam nomi*, Ism Familiya, Ism Familiya muharrirligida, maqola sahifasi raqamlari. Shahar: Nashriyot.

Abdug'afurov, Abdurashid. 2016. "Badoye' ul-bidoya"ning tuzilish sanasi". *XX asr o'zbek mumtoz adabiyotshunosligi*, Olim To'laboyev muharrirligida, 174–184. Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti.

Matnda kitob yoki to'plam maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Abdug'afurov 2016, 176]

Elektron shaklda nashr qilingan kitoblar uchun:

Elektron kitobning bir nechta formati bo'lsa, bibliografiyada foydalanilgan format ko'rsatiladi. Elektron kitobning internet manzili (URL) hamda shu manba olingan sana ko'rsatilishi lozim.

Elektron kitobni bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. URL. Foydalanilgan sana.

Mamatov, Ulug'bek. 2018. *O'zbekiston madaniyatida tarixiy janrdagi tasviriy san'at asarlari*. Toshkent: Mumtoz so'z. <https://kitobxon.com/uz/catalog/sanat/>. 12.03.2019.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Маматов 2018, 11]

Ikki mualliftomonidan yozilgan elektron kitobni bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. Internet adres (URL).

Sirojiddinov, Shuhrat va Sohiba Umarova. 2017. *O'zbek matnshunosligi qirralari*. Chikago: Chikago universiteti nashriyoti. <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

Matnda elektron kitobga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 2017, 19-hujjat]

VII.3. Jurnal maqolasi uchun

Chop etilgan jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi". *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari.

Mahmudov, Nizomiddin. 2013. "Termin, badiiy so'z va metafora". *O'zbek tili va adabiyoti* 4: 3 – 8.

Matnda jurnal maqolasiga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Mahmudov, 2013, 5]

Elektron jurnal uchun:

Elektron jurnal uchun jurnalning DOI manzili ko'rsatiladi. Agar DOI manzili mavjud bo'lmasa, internet adresi ko'rsatilishi kerak (URL). DOI – bu o'zgarimas ID bo'lib, internet tarmoqlarining elektron adreslari tizimiga ulangan, ya'ni manbani boshqaruvchi <http://dx.doi.org/> manzildir.

Elektron jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari. DOI adres (yoki URL).

Aminov, Hasan. 2018. "O'zbekiston san'atida temuriylar siymosi". *O'zbekistonda xorijiy tillar* 2: 246 – 253. doi: 10.36078/1596780051.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Aminov 2018, 248]

7.4. Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal uchun

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasiga havola matn shaklida beriladi (masalan, Muhammadjon Imomnazarovning 27.02.2005dagi "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida chop etilgan maqolasida

aytilganidek...); odatda, bunday manbalar umumiy adabiyotlar ro'yxatida keltirilmaydi. Agar keltirilsa, kitoblarga qo'yiladigan talablarga asosan beriladi.

Agar onlayn maqolaga havola berilayotgan bo'lsa, uning internet manzili (URL), maqola olingan sana ko'rsatilishi kerak.

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Gazeta-Jurnal nomi*, nashr sanasi. Imomnazarov, Muhammadjon. 2005. "Jomiy "Xamsa" yozganmi?." *O'zbekiston adabiyoti va san'ati*, January 25.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Imomnazarov 2005, 4]

Elektron gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish:

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi*, nashr sanasi. Internet adres.

Jabborov, Rustam. 2019. "Navoiyning Tabrizda yashagan xorazmlilik kotibi". *UZA: O'zbekiston Milliy axborot agentligi*, 08.12. <https://uza.uz/uz>.

Matnda maqolaga havola:

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Jabborov 2010, 17]

Maqola so'ngida foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosi tartibida beriladi. Adabiyotlar ro'yxati ikki qismdan iborat bo'lishi, birinchi qismda foydalanilgan adabiyot chop etilgan grafikada yuqorida ko'rsatilgan shaklda rasmiylashtirilishi, ikkinchi qismda esa barcha foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosida berilishi talab qilinadi. Misol uchun:

Adabiyotlar

Баранов, Х.К. 1958. Арабско – русский словарь. Москва: Наука.

Adabiyotlar

Baranov, X.K. 1958. Arabsko – russkiy slovar. Moskva: Nauka.

Maqolani rasmiylashtirish talablarining ingliz tilidagi variantini "*The Chicago Manual of Style, 16th Edition*" qo'llanmasi yoki <https://www.chicagomanualofstyle>. havolasidan ko'rib olishingiz mumkin.

GUIDELINES FOR CONTRIBUTORS

Uzbekistan: Language and Culture is an academic journal, publishing research in linguistics, history, literature, translation studies, arts, ethnography, philosophy, anthropology and social studies. We aim to publish cutting edge, innovative, conceptually interesting, original case studies and new research, which shape and lead debates in multifaceted studies. We do not publish economic analyses or policy papers. Any opinions and views expressed in publications are the opinions and views of

the authors, and the publishers are not responsible for the views/ reviews of the contributors.

The journal is published four times a year. The language of articles can be English, Russian and Uzbek. Other Turkic languages are also welcomed. In addition to research articles, the journal welcomes book reviews, literature overviews, conference reports and research project announcements.

1. General

- Submission Guideline

1. Manuscripts may be submitted at any time during the year. However, if the author wishes to have his/her manuscript published in a certain issue of the journal, the submission should be made at least five months in advance of the proposed publication date.

2) Manuscripts should be submitted by email (uzlangcult@gmail.com) as an attachment in MS Word document (.doc) format and use MS Word Source.

3) All manuscripts should be submitted with a cover page including an email address, a mailing address and a short introduction about the author(s) /contributor(s)'.
'

2. Manuscript format

1) The main texts should be written in Times New Roman font, 12 point, and single-spaced in 44 pagination with 1-inch margins.

2) Submissions must follow the author-date system of The Chicago Manual of Style, 16th Edition.

3) Quotations are given in brackets in the text.

4) A research article should normally be no more than 9,000 words in length, including the following contents:

- an abstract of 150-200 words (in English, Russian, and Uzbek) and seven to ten keywords;

- a list of references of no more than five (5) pages;

- tables and figures, if any.

5) A book review should generally be about 1,500 English words (or other languages) in length, and must include the heading and closing in the following format:

- Heading: Title of the Book. By Author's Name(s). City of Publication: Publisher Name, Year. pp. Price, ISBN:, (hardcover/paperback).

- Closing: Book reviewer's name, affiliation and postal address at the end.

6) Style Points Headings. Limit: Four levels.

Level 1. Title Style (e.g. the first letter of each word upper case, except prepositions), Bold, and 14 point.

Level 2. Title Style, Italics, 14 Point.

Level 3. Modified "down" style (first letter upper case, or first letter of first two words if the first word is an article), Bold, and 12 point.

Level 4. Modified down style, Bold, 11 point.

3. Style and Usage

1) Translation

- Translated excerpts from classical texts or non-English sources should be annotated with clarification of its original/published language and translator. Likewise, "Author's own" translations of quoted texts should be noted as such.

- The author is expected to provide an English translation of key terms in the work, rather than a translator without expertise in the subject.

- Excerpts or quoted texts from published translation will not be edited. However, UzLC editors may query or modify translations of key terms or texts provided by the author.

- Where necessary, short supplementary information such as dates, an item in its original characters, or the Romanized form of a non-English item, may be included.

- Names of foreign publishers, and titles of sources published in a foreign language should primarily appear in Romanized form without translation. However, if necessary, a translation may be added in brackets ([]).

2) Names and Terms

- Place Names (foreign):

Designation for division of areas should be either translated or hyphenated after the given area name.

Designation for geographical/structure names are not hyphenated, and appear without the equivalent English term.

Institutional names are considered proper nouns. Their names should appear following the preference of the individual institutions.

3) The descriptive designation of a period is usually lowercase, except for proper names or traditionally capitalized terms.

4. Quotation

1) Block Quotations:

- A block quotation should start with double line spacing and an indentation from the left margin. From the second paragraph of the block quotation, additional paragraph indentation is needed.

Texts in block quotation should be written in Times New Roman 10 pts., and not be entirely italicized.

5. Others

1) There is one space after sentence punctuation and not two.

2) The end parenthesis, closing quotation mark, and footnote numbers come after the sentence punctuation.

3) For parentheses within parentheses, use brackets ([]).

6. Basic Citation Format

The following examples illustrate citations using the **author-date** system. Each example of a reference list entry is accompanied by an example of a corresponding parenthetical citation in the text. For more details and many more examples, see chapter 15 of *The Chicago Manual of Style*.

BOOK

Reference List (hanging indent):

Pollan, Michael. 2006. *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of How Eating Has Evolved*. New York: Penguin.

In Text Cite:

[Pollan 2006, 99–100]

Reference List (hanging indent):

Ward, Geoffrey C., and Ken Burns. 2007. *The War: An Intimate History, 1941–1945*. New York: Knopf.

In Text Cite:

[Ward and Burns 2007, 52]

For four or more authors, list all of the authors in the reference list; in the text, list only the first author, followed by et al. (“and others”):

[Barnes et al. 2010, 847]

Reference List (hanging indent) book chapter:

Kelly, John D. 2010. “Seeing Red: Mao Fetishism, Pax Americana, and the Moral Economy of War.” In *Anthropology and Global Counterinsurgency*, edited by John D. Kelly, Beatrice Jauregui, Sean T. Mitchell, and Jeremy Walton, 67–83. Chicago: University of Chicago Press.

In Text Cite:

[Kelly 2010, 77]

Chapter of an edited volume originally published elsewhere (as in primary sources):

Reference List (hanging indent) book originally published elsewhere:

Cicero, Quintus Tullius. 1986. “Handbook on Canvassing for the Consulship.” In *Rome: Late Republic and Principate*, edited by Walter Emil Kaegi Jr. and Peter White. Vol. 2 of University of Chicago Readings in Western Civilization, edited by John Boyer and Julius Kirshner, 33–46. Chicago: University of Chicago Press. Originally published in Evelyn S. Shuckburgh, trans., *The Letters of Cicero*, vol. 1 (London: George Bell & Sons, 1908).

In Text Cite:

[Cicero 1986, 35]

BOOK PUBLISHED ELECTRONICALLY

If a book is available in more than one format, cite the version you consulted. For books consulted online, list a URL; include an access date only if one is required by your discipline. If no fixed page numbers are available, you can include a section title or a chapter or other number.

Reference List (hanging indent):

Austen, Jane. 2007. *Pride and Prejudice: A Novel in Five Books*. New York: Penguin Classics. Kindle edition.

In Text Cite:

[Austen 2007, 101]

Reference List (hanging indent):

Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. *The Founders' Constitution*. Chicago: University of Chicago Press. <http://press-pubs.uchicago>.

edu/founders

In Text Cite:

[Kurland and Lerner, chap. 10, doc. 19]

JOURNAL ARTICLE

Article in a print journal

In the text, list the specific page numbers consulted, if any. In the reference list entry, list the page range for the whole article.

Reference List (hanging indent):

Weinstein, Joshua I. 2009. "The Market in Plato's Republic." *Classical Philology* 104:439-58.

In text cite:

[Weinstein 2009, 440]

Article in an online journal

Include a DOI if the journal lists one. A DOI is a permanent ID that, when appended to <http://dx.doi.org/> in the address bar of an Internet browser, will lead to the source. If no DOI is available, list a URL. Include an access date only if one is required by your discipline.

Reference List (hanging indent):

Kossinets, Gueorgi, and Duncan J. Watts. 2009. "Origins of Homophily in an Evolving Social Network." *American Journal of Sociology* 115:405-50. doi:10.1086/599247.

In text cite:

[Kossinets and Watts 2009, 411]

Article in a newspaper or popular magazine

Newspaper and magazine articles may be cited in running text ("As Sheryl Stolberg and Robert Pear noted in a New York Times article on February 27, 2010..."); they are commonly omitted from a reference list. The following examples show more formal versions of the citations. If you consulted the article online, include a URL; include an access date only if your discipline requires one. If no author is identified, begin the citation with the article title.

Reference List (hanging indent):

Mendelsohn, Daniel. 2010. "But Enough about Me." *New Yorker*, January 25.

In text cite:

[Mendelsohn 2010, 68]

Reference List (hanging indent):

Stolberg, Sheryl Gay, and Robert Pear. 2010. "Wary Centrists Posing Challenge in Health Care Vote." *New York Times*, February 27. <http://www.nytimes.com/2010/02/28/us/politics/28health.html>.

In text cite:

[Stolberg and Pear 2010, 12]

WEBSITE

A citation to website content can often be limited to a mention in the text (“As of July 19, 2008, the McDonald’s Corporation listed on its website . . .”). If a more formal citation is desired, it may be cited as in the examples below. Because such content is subject to change, include an access date or, if available, a date that the site was last modified. In the absence of a date of publication, use the access date or last-modified date as the basis of the citation.

Bibliography (hanging indent):

Google. 2009. “Google Privacy Policy.” Last modified March 11. <http://www.google.com/intl/en/privacypolicy.html>.

In text cite:

[Google 2009]

Reference List (hanging indent):

McDonald’s Corporation. 2008. “McDonald’s Happy Meal Toy Safety Facts.” <http://www.mcdonalds.com/corp/about/factsheets.html>.

In text cite:

[McDonald’s 2008]

Jurnal 2017-yil 26-oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Matbuot
va axborot agentligi tomonidan № 0936 raqam bilan ro'yxatdan o'tgan.
Tahririyatga kelgan maqolalar mualliflarga qaytarilmaydi.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy Attestatsiya Komissiyasi tomonidan
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc)
dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalari chop etilishi lozim bo'lgan ro'yxatga
kiritilgan (30.10.2021. № 308/6).

Manzil: Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos
Hojib ko'chasi 103-uy.
Telefonlar: +99871 281-45-11, +99871 281-41-93.
Website: www.linguistics.tsuull.uz
E-mail: uzlangcult@gmail.com